
Smitteverntiltak kan gi håndeksem

FRA FAGMILJØENE

INGVILL SANDVEN

ingvsa@ous-hf.no

Ingvill Sandven er spesialist i arbeidsmedisin og overlege ved Seksjon for miljø- og arbeidsmedisin, Oslo universitetssykehus.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

HILDE HEIRO

Hilde Heiro er spesialist i arbeidsmedisin og overlege ved Seksjon for miljø- og arbeidsmedisin, Oslo universitetssykehus.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

EGIL LINGAAS

Egil Lingaas er spesialist i medisinsk mikrobiologi og avdelingsoverlege ved Avdeling for smittevern, Oslo universitetssykehus.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

TERESA LØVOLD BERENTS

Teresa Løvold Berents er ph.d., spesialist i hud og veneriske sykdommer, godkjent i kompetanseområdet allergologi, og overlege ved Hudavdelingen/RAAO, Oslo universitetssykehus.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Forebygging av håndeksem bør inkluderes i retningslinjer om håndhygiene. En ny opplæringsfilm kan bidra til dette.

God håndhygiene er avgjørende for å hindre smittespredning i helsetjenesten, men det kan føre til håndeksem. Håndeksem er ikke bare et problem for den enkelte ansatte, men gir også økt risiko for smitteoverføring.

Håndeksem er dobbelt så vanlig hos helsepersonell som i den generelle populasjonen. I studier fra flere land har man funnet ytterligere økt forekomst av håndeksem hos helsepersonell i forbindelse med covid-19-pandemien, og dette tilskrives strengere krav til håndhygiene (1, 2).

For å forebygge arbeidsrelatert håndeksem anbefales det at ansatte innenfor risikoyrker, slik som helsepersonell, får tidlig opplæring i å ta vare på huden og redusere risikofaktorer, for eksempel gjennom riktig bruk av hansker og hånddesinfeksjon (3).

Det er en klar sammenheng mellom manglende håndhygiene og økt smitterisiko. Alle helseinstitusjoner er derfor pålagt å ha skriftlige retningslinjer for håndhygiene. Hudproblemer som følge av hygienetiltak er en av faktorene som er kjent å føre til manglende etterlevelse av disse.

I retningslinjene anbefales det ofte at man utfører håndhygiene før man tar på usterile engangshansker. Dette begrunnes med at hanskene kan forurenses på utsiden i forbindelse med påtaking og at andre hansker i samme eske kan forurenses. Det er imidlertid lite dokumentasjon for at dette skjer. Tvert imot er det flere studier som indikerer at dette ikke er et problem av betydning (4–6). Fuktig hud før man tar på hansker øker risikoen for håndeksem, og vi mener derfor at dette er en anbefaling som bør fjernes fra retningslinjene.

Det er nødvendig at tiltak for å forebygge håndeksem ses i sammenheng med retningslinjer og opplæring i håndhygiene, da sunn hud er avgjørende for å kunne etterleve retningslinjene og ivareta smittevern.

Skjermdump fra instruksjonsfilm

Ved Oslo universitetssykehus har Avdeling for smittevern, Seksjon for miljø- og arbeidsmedisin og Seksjon for hudsykdommer samarbeidet om å lage en kort instruksjonsfilm med råd for å unngå håndeksem (7). Denne filmen inneholder informasjon vi mener er nyttig for alle som jobber klinisk i helsetjenesten, og den er et konkret verktøy ledere kan bruke i opplæringen av ansatte.

REFERENCES

1. Vindenes HK, Bertelsen RJ, Lygre SHL et al. Changes in Infection Prevention Practices and Occurrence of Skin Symptoms among Healthcare Workers, Cleaners and Day-care Workers in Norway during the COVID-19 Pandemic. *Acta Derm Venereol* 2023; 103: adv00840. [PubMed][CrossRef]
2. Erdem Y, Altunay IK, Aksu Çerman A et al. The risk of hand eczema in healthcare workers during the COVID-19 pandemic: Do we need specific attention or prevention strategies? *Contact Dermat* 2020; 83: 422–3. [PubMed][CrossRef]
3. Thyssen JP, Schuttelaar MLA, Alfonso JH et al. Guidelines for diagnosis, prevention, and treatment of hand eczema. *Contact Dermat* 2022; 86: 357–78. [PubMed][CrossRef]
4. Lingaas E, Fagernes M. Development of a method to measure bacterial transfer from hands. *J Hosp Infect* 2009; 72: 43–9. [PubMed][CrossRef]
5. Thom KA, Rock C, Robinson GL et al. Direct gloving vs hand hygiene before donning gloves in adherence to hospital Infection control Practices. *JAMA Netw Open* 2023; 6: e2336758. [PubMed][CrossRef]
6. Rock C, Harris AD, Reich NG et al. Is hand hygiene before putting on nonsterile gloves in the intensive care unit a waste of health care worker time?—a randomized controlled trial. *Am J Infect Control* 2013; 41: 994–6. [PubMed][CrossRef]
7. Vestre Viken HF. Arbeidsrelatert håndeksem. Vimeo 14.4.2023. <https://vimeo.com/817593664> Lest 4.12.2023.

Publisert: 3. januar 2024. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.23.0759
Mottatt 6.11.2023, første revisjon innsendt 24.11.2023, godkjent 4.12.2023.
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 26. mars 2026.